
Dieta de la geneta (*Genetta genetta*) al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Tomàs Ballesteros
Artur Degollada
Verònica Plaza

ECOIMA

Associació per a l'estudi de l'ecologia i el medi ambient

Es presenten els resultats de la dieta de la geneta (*Genetta genetta*) al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. L'estudi s'ha basat en l'anàlisi d'excrements recollits en diferents cagarruters durant les diverses estacions de l'any.

La major part de la dieta està constituïda per micromamífers, sent aquest grup el que aporta quasi la totalitat de la biomassa a la geneta. La predació se centra principalment sobre una espècie presa, el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*). En menor proporció es troben els talpons (*Clethrionomys glareolus*, *Microtus duodecimcostatus*), la musaranya vulgar (*Crocidura russula*), la rata (*Rattus* sp) i el conill (*Oryctolagus cuniculus*). Durant la primavera s'ha comprovat la predació sobre nius (polls i ous). Finalment, també apareixen artròpodes, escombraries i fruits com les figues.

Introducció

L'alimentació és un dels aspectes millor coneguts de la biologia de la geneta (*Genetta genetta*). S'ha estudiat especialment a França (Cugnasse i Riols, 1984; Le Jacques i Lode, 1994), a Espanya (Delibes, 1974; Alcover, 1982; Ruiz-Olmo i Jordán, 1986; Ruiz-Olmo i López-Martín, 1993; Virgós *et al.*, 1995; González-Prat i Puig, 1995; Ballesteros *et al.*, 1997) i al Nord d'Àfrica (Delibes *et al.*, 1989; Hamdine *et al.*, 1993).

La majoria de treballs mostren aquesta espècie com un animal d'hàbits generalistes, encara que presenta una especial predilecció pel consum de ratolins de bosc (*Apodemus sylvaticus*).

En aquest estudi s'aporten dades sobre la dieta de la geneta al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac (Serralada Prelitoral Catalana), durant les quatre estacions de l'any.

Àrea d'estudi

El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac es troba a cavall entre les comarques del Vallès Occidental i el Bages, dins del sector central de la Serralada Prelitoral Catalana i ocupa una extensió d'unes 10.000 hectàrees.

La part culminant de Sant Llorenç del Munt està constituïda per una llarga carena de més de cinc quilòmetres de longitud, que s'estén en direcció N-S des del Montcau (1.053 m) fins a la Mola (1.095 m). A l'altre costat, la serra de l'Obac té unes característiques similars, però amb altituds més baixes. Ambdós conjunts orogràfics conflueixen al coll d'Estenalles i conformen la capçalera de la riera de les Arenes.

El paisatge és abrupte i eminentment forestal, format per una vegetació típicament mediterrània. Els alzinars, les pinedes de pi blanc i les brolles mediterrànies de substitució ocupen la major part del Parc. L'aspecte que ofereix la vegetació d'una gran part del massís no varia al llarg de l'any a causa del predomini de les plantes perennifòlies pròpies de l'àrea mediterrània.

El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac es caracteritza per la seva pobresa en conills (*Oryctolagus cuniculus*). Per valorar l'abundància de conills es van realitzar IQA (Índex Quilomètric d'Abundància), és a dir, transectes nocturns amb un vehicle tot terreny cercant els animals amb un focus de mà. Els resultats van ser molt baixos si els comparem amb els de la resta de Catalunya, duts a terme amb una metodologia d'estudi similar (López-Martín, 1997). Els valors màxims es donen durant la tardor on s'observen 0,03 conills/km, mentre que a la resta de Catalunya es donen valors molt més alts, de 0,14 conills/km.

Per contra, els micromamífers, especialment el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*), el ratolí de camp mediterrani (*Mus spretus*) i el talpó roig (*Clethrionomys glareolus*),

Figura 1. Geneta (*Genetta genetta*). Dibuix: L. Baquedano.

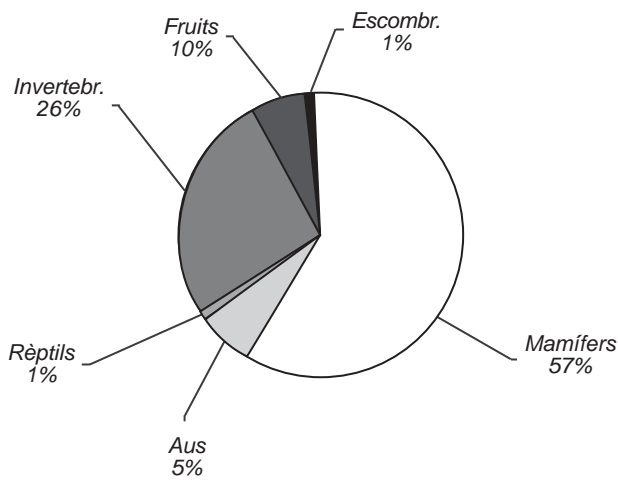

Figura 2. Dieta de la geneta. Freqüències relatives.

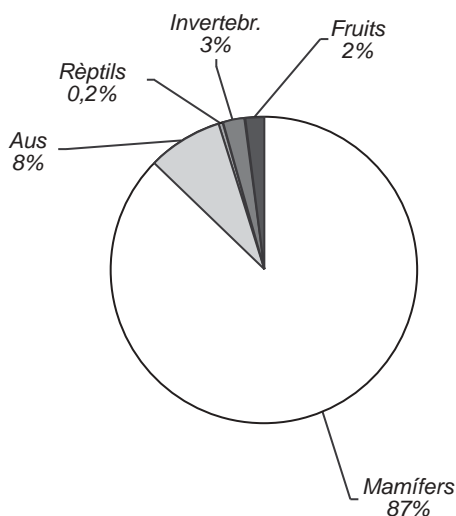

Figura 3. Dieta de la geneta. Biomassa.

són espècies molt abundants, que arriben a tenir densitats molt altes (Torre, 1998).

Metodologia

L'estudi de l'alimentació s'ha efectuat a partir de l'anàlisi d'excrements. Aquests han estat recollits durant cada estació (primavera, estiu, tardor i hivern) per observar els canvis alimentaris al llarg de l'any.

En total es van recollir 237 excrements. Durant la primavera es van trobar 27 femtes; 62, durant l'estiu; 88, durant la tardor, i 60, a l'hivern. Els excrements van ser recollits a partir de quatre latrines trobades al massís de Sant Llorenç del Munt a una altitud aproximada de 700 metres sobre el nivell del mar.

Cada excrement era etiquetat i guardat en bosses hermètiques fins a la seva posterior anàlisi al laboratori. Les femtes eren obertes en sec amb l'ajut de pinces. La identificació dels mamífers i dels ocells es va fer a partir de claus osteològiques (Gosàlvez, 1987; Moreno, 1985) i col·leccions pròpies. Els artròpodes es van identificar a partir de les restes quitinoses (Chinery, 1984; Harde i Severa, 1984). Els fruits i vegetals es van classificar mitjançant comparacions amb material recollit *in situ* i amb l'ajut de l'Institut Botànic

de Barcelona. La biomassa de cada espècie animal i vegetal es va obtenir a partir de dades pròpies i d'alguns estudis específics (Gosàlvez, 1987; Soriguier, 1991). No s'ha pogut valorar la biomassa de les carronyes i escombraries, ja que no es pot conèixer el pes total de cada troballa.

Els paràmetres utilitzats van ser, d'una banda, la biomassa ingerida i el seu percentatge, comparant els valors estacionals i per grups taxonòmics. També es van tenir en compte les freqüències relatives (nombre de preses-ítem de cada categoria $\times 100$ / nombre total de preses-ítem) i les freqüències d'aparició (nombre d'excrements amb presència d'una presa-ítem $\times 100$ / nombre total d'excrements analitzats).

Taula 1. Dieta de la fagina al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

	Llista d'espècies consumides		
	FR	FA	%B
<i>Apodemus sylvaticus</i>	72,1%		
<i>Rattus rattus</i>	2,5%		
<i>Clethrionomys glareolus</i>	16,3%		
<i>Oryctolagus cuniculus</i>	0,9%		
<i>Crocidura russula</i>	4,4%		
<i>Suncus etruscus</i>	0,6%		
Micromamífers sp	2,8%		
Total mamífers	57 %	92%	87 %
Passeriformes	62,5%		
<i>Turdidae</i>	8,3%		
<i>Ocellus sp</i>	29,1%		
Ous	(2)		
Total aus	5 %	10%	8,10%
<i>Psammodromus algirus</i>	100 %		
Total rèptils	1 %	1%	0,25%
<i>Insectes sp</i>	4,4%		
Ortòpters	18,6%		
<i>Scarabeidae</i>	17,1%		
<i>Carabeidae</i>	31,3%		
<i>Coccinelidae</i>	0,7%		
Coleòpters	27,6%		
Total insectes			
<i>Buthus occitanus</i>			
Total aràcnids	100 %		
<i>Cepaea sp</i>			
Total molluscs	100 %		
Total invertebrats	26 %	34%	2,51%
<i>Juniperus oxycedrus</i>	7,6%		
<i>Coriaria myrtifolia</i>	17,3%		
<i>Rubus sp</i>	1,9%		
<i>Arbutus unedo</i>	11,5%		
<i>Ficus carica</i>	34,6%		
Fruits sp	26,9%		
Total fruits		11%	2,03%
Papers	50 %		
Plàstics	50 %		
Total escombraries	1 %	1%	
Gramínies	56,4%		
Fulles	17,8%		
Branquetes	4,9%		
Pedres	20,7%		
Total altres restes		35%	

FR: freqüències relatives, FA: freqüències d'aparició, %B: percentatge de biomassa.

Taula 2. Dades de la dieta de la geneta durant les quatre estacions de l'any, expressades en freqüències relatives (FR).

Preses	Primavera	Estiu	Tardor	Hivern	Total
Mamífers	24%	74%	60%	71%	57%
Aus	3%	4%	3%	9%	5%
Rèptils	2%	–	1%	–	1%
Invertebrats	55%	8%	26%	17%	26%
Fruits	16%	12%	9%	3%	10%
Escombraries	–	2%	1%	–	1%

Resultats i discussió

En total s'han obtingut 605 preses dels 237 excrements analitzats. La dieta de la geneta al P. N. de Sant Llorenç del Munt està formada principalment per mamífers (F.R. = 57 %), amb una freqüència d'aparició en els excrements del 92 %, representant el 87 % de la biomassa consumida. Dins dels mamífers les espècies més capturades són el ratolí de bosc (72 %) i el talpó roig (16 %). Apareixen un total de sis espècies de mamífers, cinc micromamífers (ratolí de bosc, talpó roig, rata negra, musaranya i musaranyeta) i un lagomorf (conill). L'estiu i l'hivern són les estacions de l'any que es consumeixen més mamífers (+70 %).

Els invertebrats (F.R. = 26 %, F.A. = 34 %) són el segon grup més consumit, però només aporta el 3 % de la biomassa total ingerida. Durant la primavera i la tardor és quan més invertebrats es consumeixen, 55 % i 26 %, respectivament. Destaquem la presència d'escorpins (*Buthus occitanus*) i cargols (*Cepaea sp*) en la dieta d'aquest carnívor. Aquestes dues preses ja han estat citades a altres indrets (riu Siurana i Montsant) (Ruiz-Olmo i López-Martín, 1993).

L'altre ítem més consumit són els fruits (F.R. = 10 %, F.A. = 11 %), amb un 2 % de la biomassa total. Els fruits més menjats són les figues (*Ficus carica*), els fruits del roldor (*Coriaria myrtifolia*), les cireres d'arboç (*Arbutus unedo*) i els fruits de càdec (*Juniperus oxycedrus*).

Finalment, les aus són capturades en un 5 % (8 % de la biomassa consumida) i els rèptils en un 1 %. Les escombraries apareixen amb una freqüència d'1 % i altres restes no energètiques com gramínies, pedres, branquetes i fulles amb una freqüència d'aparició del 35 %.

L'anàlisi de la dieta de la geneta a la zona d'estudi mostra una gran diversitat en el consum de preses. Però és sens dubte el ratolí de bosc la presa dominant en l'alimentació d'aquest carnívor. Molts autors ja han remarcat aquesta predació selectiva sobre aquest múrid (Cugnasse i Riols, 1984; Le Jacques i Lode, 1994; Delibes, 1974; Alcover, 1982; Hamdine *et al.* 1993; Ruiz-Olmo i Jordán, 1986; Ruiz-Olmo i López-Martín, 1993; Ballesteros i Degollada, 1998). Un altre micromamífer molt abundant al massís de Sant Llorenç del Munt és el talpó roig (Torre, 1998) i és el segon mamífer més consumit (F.R. = 16,3 %).

Agraïments

Aquest estudi ha estat finançat pel Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona per desenvolupar els Plans de seguiment de paràmetres ecològics dels parcs naturals.

Volem agrair la col·laboració de les persones següents: Dr. Carles Castell, Leonardo Baquedano, Luis Romero, Begoña Ruiz i Cristóbal Andreo.

Bibliografia

- Alcover, J.A. (1982): «On the differential diet of carnivora in island: a method for analysing it and a particular case». *Doñana Acta Vertebrata*, 9: 321-339.
- Ballesteros, T.; Degollada, A.; Plaza, V. (1997): Datos preliminares sobre la dieta de la jineta (*Genetta genetta*) en un ambiente mediterráneo. *III Jornadas Españolas de Conservación y Estudio de Mamíferos*. SECEM.
- Cugnasse, J.M.; Riols, C.H. (1984): «Contribution à la connaissance de l'écologie de la genette (*Genetta genetta* L.) dans quelques départements du sud de la France». *Gibier faune sauvage*, 1: 25-55.
- Chinery, M. (1984): *Guía de campo de los insectos de España y de Europa*. Ed. Omega.
- Delibes, M. (1974): «Sobre alimentación y biología de la jineta (*Genetta genetta* L.) en España». *Doñana Acta Vertebrata*, 1 (2): 125-212.
- Delibes, M.; Rodríguez, A.; Parrend, F.F. (1989): «Food of the common genet (*Genetta genetta*) in northern Africa». *J. Zool. (London)*, 218: 321-326.
- González-Prat, F.; Puig, D. (1995): «Aproximación a la dieta de la jineta (*Genetta genetta* L.) en el Ripollés (Pirineo Oriental catalán)». *II Jornadas Españolas de Conservación y Estudio de Mamíferos*. SECEM.
- Gosálbez, J. (1987): *Insectívors i rosegadors de Catalunya. Metodologia d'estudi i catàleg faunístic*. Ed. Ketres.
- Hamdine, W.; Thévenot, M.; Sellami i De Smet, K. (1993): «Régime alimentaire de genette (*Genetta genetta* Linné, 1758) dans le Parc national du Djurdjura, Algérie». *Mammalia*, 57 (1): 9-17.
- Harde, K.W.; Severa, F. (1984): *Guía de campo de los coleópteros de Europa*. Ed. Omega.
- Le Jacques, D.; Lode, T. (1994): «L'alimentation de la genette d'Europe, *Genetta genetta* L., 1758, dans un bocage de l'ouest de la France». *Mammalia*, 58 (3): 383-389.
- López Martín, J.M. (1997): «Programa de seguiment dels carnívors depredadors». Informe inèdit. Generalitat de Catalunya, DARP.
- Moreno, E. (1985): «Clave osteológica para la identificación de los paseriformes ibéricos». *Ardeola* 32 (2): 295-377.
- Ruiz-Olmo, J.; Jordan, G. (1986): «Evolució i aspectes ecològics de la comunitat de carnívors (*Mammalia*) dels massissos del Montseny i del Montnegre». *I Jornada de Recerca Naturalista al Montseny*. Diputació de Barcelona.
- Ruiz-Olmo, J.; López-Martín, J.M. (1993): «Note on the diet of the common genet (*Genetta genetta* L.) in mediterranean riparian habitats of N.E. Spain». *Mammalia*, 57 (4): 607-610.
- Soriguer, R.C. (1991): «El conejo (*Oryctolagus cuniculus* L.) en los hábitats mediterráneos ibéricos: El valor de su biología, ecología y comportamiento en el manejo de sus poblaciones». *Manual de ordenación y gestión cinegética*. IFEBA.
- Torre, I. (1998): «Pla de seguiment de petits mamífers (insectívors i rosegadors) del P.N. de Sant Llorenç del Munt i l'Obac». Informe inèdit. Diputació de Barcelona.
- Virgós, E.; Llorente, M.; Cortés, Y. (1995): «Variación geográfica en la dieta de la jineta (*Genetta genetta*): una revisión bibliográfica». *II Jornadas Españolas de Conservación y Estudio de Mamíferos*. SECEM.